

Список використаних джерел

1. Писаренко В.М. та ін Агроекологія: теорія та практикум. Полтава : Інтерграфіка, 2003. – 318 с.
2. Агроэкологическая оценка земель Украины и размещение сельскохозяйственных культур / Под редакцией академика УААН В.В. Медведева. Киев : Аграрная наука, 1997. 162 с.
3. Екологічна експертиза технологій вирощування сільськогосподарських культур (методичні рекомендації) / За ред. д.с.-г.н. Н.А. Макаренко. Київ, 2008. 81 с.
4. Закон України «Про екологічну експертизу» від 9 лютого 1995 р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/45/95-%D0%B2%D1%80>.
5. Методика агрохімічної паспортизації земель сільськогосподарського призначення / За ред. С.М. Рижука, М.В. Лісового, Д.М. Бенцаровського. Київ, 2003. 64 с.
6. Методичні рекомендації з комплексної агроекологічної оцінки земель сільськогосподарського призначення / За ред. канд. с-г. наук О.О. Ракоїд. Київ : Логос, 2008. 51 с.
7. Оцінка придатності сільськогосподарських земель України для створення екологічно чистих сировинних зон і господарств по виробництву продуктів дитячого і дієтичного харчування. Методичні рекомендації/За ред. акад. О.Г. Тараріко. Київ, 1998. 52 с.
8. Оцінка придатності сільськогосподарських угідь вимогам спеціальних сировинних зон (Методичні рекомендації) / За ред. акад. УААН О.І. Фурдичка. Київ : 2006. 20 с.

Негода Юлія
канд. екон. наук, докторант
Міжрегіональна академія управління персоналом
Київ, Україна

СУТНІСТЬ ТА ПРИНЦИПИ СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ЗЕМЛЯМИ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПРИЗНАЧЕННЯ

Специфіка організації стратегічного управління аграрним виробництвом визначається, в першу чергу, особливостями сільського господарства як галузі суспільного виробництва, в тому числі використанням в процесі виробництва продуктивних земель, які є невід'ємним елементом базової тріади чинників виробництва, необхідних для ведення сільського господарства (земля-праця-капітал), кожен з яких може розглядатися як об'єкт стратегічного управління аграрним виробництвом.

Особливості управління земельними ресурсами пов'язані з їх унікальністю, що виникає в силу того, що земля не є продукт людської праці, не здатна відтворюватися штучно, завжди фізично обмежена, характеризується абсолютним рівнем немобільності, якісною неоднорідністю, можливістю зміни продуктивності тощо. У процесі виробничої діяльності господарюючих суб'єктів аграрного бізнесу земля не тільки реалізує функції засобу виробництва, але також виступає в якості предмета і знаряддя праці.

Організація стратегічного управління соціально-економічними системами різного рівня передбачає дотримання ряду принципів, що визначають рівень адекватності системи управління поставленим перед нею цілей та завдань. До числа таких принципів, стосовно до стратегічного управління земельними ресурсами, можна віднести:

- принцип системності (стратегічне управління розглядається як елемент системи загального управління);
- принцип єдності та цілісності (стратегічне управління розглядається як управління єдиною цілісною системою на основі єдиної методології);
- принцип цілеспрямованості (система стратегічного управління формується як інструмент досягнення глобальної (стратегічної) мети розвитку соціально-економічної системи);
- принцип ієрархічності (система стратегічного управління охоплює всі рівні побудови соціально-економічних систем і забезпечує координацію їх дій в довгостроковій перспективі);
- принцип адаптивності (стратегічне управління передбачає використання широкого набору методів та інструментів, адекватних різним станам зовнішнього й внутрішнього середовища функціонування керованої підсистеми);
- принцип еволюції (система стратегічного управління повинна еволюціонувати відповідно до еволюції самої керованої підсистеми та її зовнішнього середовища);
- принцип оптимальної збалансованості (стратегія розвитку орієнтована на забезпечення як збалансованого розвитку керованої підсистеми, так і збалансованості керуючої підсистеми);
- принцип достовірності та наукової обґрунтованості (стратегічні цілі повинні бути науково обґрунтовані та відповідати можливостям соціально-економічної системи);
- принцип сценарного розвитку (стратегічне управління має передбачати можливість розвитку подій за кількома альтернативними сценаріями);
- принцип пріоритетності державного управління (держава визначає стратегію використання земельних ресурсів й формує земельну політику);
- принцип диференціації земель як об'єкта управління (стратегічне управління має використовувати різні підходи в залежності від категорій земель та їх розташування);
- принцип узгодженості управління територіальним розвитком та використання земельних ресурсів (стратегічне управління забезпечує узгодження інтересів територіального розвитку з інтересами власників та користувачів земель, в т.ч. сільськогосподарського призначення);
- принцип раціональності та економічної доцільності (стратегічні управлінські рішення приймаються виходячи з економічної доцільності на основі оцінки можливих наслідків в тривалій перспективі та з урахуванням раціональності використання кожної окремої ділянки або однорідних земельних масивів) тощо.

Порушення цих принципів веде до розбалансування системи управління земельними ресурсами, підвищення рівня фрагментарності керуючого впливу органів управління різного рівня, виникнення протиріч між державою, власниками, власниками та користувачами земель. Ефективність системи стратегічного управління земельними ресурсами пропонується визначати на основі використання показників, що відображають частку земель, поставлених на кадастровий облік, частку земель, залучених в господарський обіг, рівень родючості продуктивних земель, результативності та ефективності їх використання, наявності та глибини протиріч між суб'єктами земельних відносин, відповідність вектора розвитку агроекономічних систем різних рівнів їх стратегічним цілям.